

Overpeinzingen van een vogelwachter

Door C. J. Crok

„Ja, dank je wel en dat we in het nieuwe jaar nét zo veel mooi weer mogen krijgen als we in het afgelopen jaar hebben gehad”, zei mijn buurman tijdens de jaarwisseling tegen mij. „Dan ben ik best tevree!” voegde hij er aan toe. Daarin moest ik hem gelijk geven, want boeren hangt voor twee-derde van het weer af en al heb je nóg zo veel landbouwscholen doorlopen, het weer kan je niet veranderen.

Ja, deze zomer deed de boer nog weer eens goed . . . Daar had-ie meer aan dan aan het geschrijf in de kranten. „De boeren worden overbodig” stond daar en daarmee werd het laatste beetje boeren-romantiek nog weggepraat. Voor radio en televisie kwamen telkens weer van dit soort redenaars, die begrafenisverhalen afstaken en meestal praatten zij elkaar maar na, omdat ze daar waarschijnlijk zélf politiek of geldelijk belang bij hebben.

Men pleit steeds meer voor nóg meer sportvelden en recreatieterreinen en nog niet zo lang geleden las ik in de krant, dat men de polder de Mijzen, ongeveer 600 ha groot, maar vol water wil laten lopen, ten gerieve van de watersport. De reden is: men heeft geen geld voor vernieuwing van de dijken!

Als men het de boeren zó moeilijk maakt dat ze moeten verdwijnen, dan is het zeker, dat mèt hen ook de weidevogels vertrekken. Want die houden niet van drukte en rumoerige recreatie-terreinen.

Nú is de boer aan de beurt om het loodje te leggen . . . Vóór hem sneuvelde al de broodjager en de broodvisser worden ook steeds kleiner in aantal. Een drietal beroepen, waarvan de werkzaamheden in elkaar vloeien en waarbij ruim gebruik werd gemaakt van ongeschreven wetten, die nu nog wél op het platte-land gelden, maar waar de stedeling niets van begrijpt.

De broodvisser en de jager oefenden hun beroep uit in het water of op het land, dat meestal aan een boer toebehoorde, die hier niets voor verlangde.

Want hij wist uit ervaring dat, als zijn vee in het land was, de visserman en de jager daar gelijktijd toezicht op hielden. Want ook zij waren met dit vak vertrouwd geraakt. Zij hadden geholpen bij het hooien en maaien om er iets bij te verdienen. Dan werden tijdens die gezamenlijke werkzaamheden allerlei wijsheden verteld, die men door jarenlange ervaring had opgedaan. Broodvissers bij voorbeeld, zeiden: „De maaiers in het land, de aaltjes van de hand”. En als het augustus was, dan hadden ze een andere uitspraak, die luidde: „Als het riet begint te pluimen gaan de aaltjes ruimen”. Dat oude gezegde gaat nog steeds op. Want in de herfstmaanden moet het verdiend worden, zowel door de jager als door de visser.

In het vroege voorjaar mollen vangen en kievitseieren zoeken. Dat veelomstreden kievitseieren zoeken, dat een z.g. traditionele sport op het platteland was en nóg veel wordt bedreven, waarbij het meestal om de eer gaat van het vinden van de eieren, dan om het geld dat men er voor krijgt.

Of het wél of niet schadelijk is voor de kievit kan zó maar niet worden bewezen. Vast staat natuurlijk wél, dat door de kunstmest het gras veel sneller groeit dan vroeger en als het weer het dan toelaat, kunnen de koeien eerder buiten en dus wordt er óók eerder gemaaid.

Ik heb wel eens meegeholpen aan een onderzoek om na te gaan, wat er van die vroege kievitseieren terecht kwam. We liepen dan met hele geleerde gezichten rond en zagen vol trots dat, al was het nóg zo koud, de kievit zijn eieren goed uitkeeg, al moest hij soms vier weken zitten! Maar het kritieke moment komt als de pullen uitkomen. Want die moeten de eerste week mooi weer hebben om in leven te blijven. Daarom zal het altijd wel een twistpunt blijven, of het rapen van eieren nadelig is.

Dat er van het eerste kievitselegsel tóch niets terecht zou komen, ligt volgens mij dus aan het feit, of bij het uitkomen van de eieren de jongen mooi weer hebben. Maar goed, het zal voorlopig altijd nog wel een twistpunt blijven, want alle jaren is het weerbeeld anders. In mei kun je nét zo goed koude regenperioden treffen als in april en dié perioden zijn voor jonge vogels het meest funest.

Waar haal ik eigenlijk de moed vandaan om nú aan jonge vogels te denken, want op het moment, dat ik dit schrijf zie ik vanuit mijn raam over de velden alleen drooggevroren sneeuw, sneeuwvlokken, die steeds feller over de hardgevroren velden stuiven . . .

Een mens leeft echter op zijn plannen en ervaringen, want in gedachten zie ik die velden al weer bevolkt worden. Straks klinkt weer de eerste zang van de leeuwerik en daarna komen de weidevogels, waarop ik wacht en waarnaar ik iedere dag uitkijk . . .

De ene gebeurtenis volgt de ander op en ze zijn allemaal plezierig. Ervaring heeft mij geleerd, dat eerst de padden zingen en later pas de kikkers. En als de padden zingen loopt de aal, want die gaat na half maart het droge op om te azen. Dan wordt het druk om ons heen. De weidevogels hebben eieren, de kemphanen arriveren op de stoeiplaatsen en begin april kun je dan de visdiefjes verwachten. Je krijgt geen rust, vóór je de eerste zwaluw en zwarte

sterns hebt gezien. Wanneer je dan nergens meer over denkt, hoor je onverwachts de koekoek!

Als je met de natuur wat te maken hebt of er in werkt, dan moet je steeds vooruit denken. Een goeie boer dóét dat, want anders loopt-ie steeds achter. Dat geldt ook voor de mens, die om welke reden dan ook de natuur in trekt en het is juist de ervaren natuurmens, die het meest geniet, omdat hij weet, wat-ie kan verwachten en wat er terugkeert . . .

- *C. J. Crok, Vaartdijk 24, Westzaan*